

Angående byggnadsminnesförklaring av den s.k. Guldsmedsgården på Guldsmeden 1 i Eksjö

LÄNSSTYRELSENS AVGÖRANDE

Länsstyrelsen förklarar enligt 3 kap 1 § lagen (1988:950) om kulturminnen m m (KML) den s.k. Guldsmedsgården på Guldsmeden 1 i Eksjö för byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar med stöd av 3 kap 2 § samma lag följande skyddsföreskrifter.

1. Byggnaden får inte rivas, flyttas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
2. Byggnaden skall underhållas så att den inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt att byggnadens kulturhistoriska värde inte minskar.
3. Fastigheten får inte ytterligare bebyggas eller på annat sätt förändras utan Länsstyrelsens tillstånd. Området skall hållas i sådant skick att byggnadens utseende och karaktär inte förvanskas.
4. Ovanstående hindrar inte att veranda för uteservering får placeras utefter södra fasaden under sommarsäsongen.

Enligt 3 kap 21 § samma lag gäller detta beslut omedelbart även om det överklagas.

BAKGRUND M M

Länsstyrelsen väckte den 15 december 1992 frågan om byggnadsminnesförklaring av bl.a. den s.k. Guldsmedsgården på Guldsmeden 1 i Eksjö.

Av utredningen framgår i huvudsak följande.

Guldsmedsgården består av tre längor och en källare under bakgården.

KULTUR G KME BESLUT AF211044

Utmed Norra Kyrkogatan och Norra Storgatan finns två längor uppförda av timmer i två våningar. Mot söder finns en flack frontespis och en balkong. Längornas fasader har aprikosfärgad locklistpanel med rundade locklister. Längornas fönster är av tvåluftstyp med två spröjsar i varje båge med undantag för skyltfönster mot gatorna. Frontespisen har tre lunettfönster med spröjsar i solfjädersform. Fönstrens foder är släta med vattbrädor upptill och nertill. Längornas omfattningar, knutlådor, hörnpilastrar och takfotslistor är vitmålade. Längorna har helvalmade sadeltak belagda med enkupiga tegelpannor. Längorna vilar på socklar av sten som putsats.

Utefter Arendt Byggmästares gata finns en något lägre länga uppförd av timmer i två våningar. Längans gatusfasad har mörkbrun locklistpanel med rundade locklister. Mot bakgården har fasaden samma typ av locklistpanel men den är målad med Falu rödfärg. Längan har en körport med svartmålade portar. Mot gården vetter en balkong.

Bakgårdens marknivå har höjts i samband med uppförandet av en källare under gården.

Guldsmedsgården kan vara från 1700-talet och den hade i så fall ett brutet tak då. På 1830-talet ny- eller ombyggdes gården och den fick då i huvudsak sitt nuvarande utseende. Guldsmedsgården renoverades under 1960-talet varvid bl.a. ett gårdshus revs, källaren tillkom och flera inre förändringar skedde. Äldre takmålningar har påträffats i övervåningen.

Det område inom vilket byggnaden är belägen har av Riksantikvarieämbetet och Länsstyrelsen ansetts vara ett kulturhistoriskt synnerligen märkligt bebyggelseområde enligt 3 kap 1 § KML.

Länsstyrelsen har den 27 januari 1993 upprättat förslag till skyddsföreskrifter.

Eksjö kommun har tillstyrkt förslaget till byggnadsminnesförklaring.

Fastighetens ägare Eksjö, har i yttrande godkänt en byggnadsminnesförklaring och föreslagna skyddsföreskrifter med förbehåll att få uppföra ett tak över en balkong på den östra längan. Taket har numera uppförts.

Riksantikvarieämbetet har i yttrande den 13 maj 1993 tillstyrkt en byggnadsminnesförklaring.

LÄNSSTYRELSENS MOTIVERING

Enligt 3 kap 1 § KML får en byggnad som är synnerligen märklig genom sitt kulturhistoriska värde eller som ingår i ett kulturhistoriskt synnerligen märkligt bebyggelseområde förklaras för byggnadsminne.

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet har enligt 3 kap 10 § KML rätt till ersättning av staten om skyddsföreskrifter

1. utgör hinder för rivning av byggnad och skadan därav är betydande i förhållande till värdet av berörd del av fastigheten eller

2. på annat sätt innebär att pågående markanvändning avsevärt försvåras inom berörd del av fastigheten.

Medför skyddsföreskrifter att synnerligt men uppkommer vid användning av fastigheten, är staten skyldig att lösa fastigheten om ägaren begär det.

Guldsmedsgården är ett gott exempel på en större stadsgård och den har därför ett stort kulturhistoriskt värde. Sentida förändringar - främst invändigt - medför emellertid att byggnaden inte kan sägas vara synnerligen märklig enligt nyss nämnt lagrum.

Byggnaden ingår dock som ett betydelsefullt element i stadsmiljön norr om Stora Torget. Denna miljö omfattar bl.a. en ytterst välbevarad trähusbebyggelse inom den senmedeltida stadsplanen.

Enligt Länsstyrelsens bedömning får miljön i denna del av Eksjö stadskärna anses utgöra ett sådant bebyggelseområde som avses i lagrummet. Skäl föreligger därför för att förklara den aktuella byggnaden, såsom ingående i detta område, för byggnadsminne.

För byggnadens bevarande skall det av Länsstyrelsen den 27 januari 1993 upprättade förslaget till skyddsföreskrifter gälla. Länsstyrelsen bedömer härvid att skyddsföreskrifterna ej skall medföra ersättningsskyldighet gentemot ägare eller innehavare av särskild rätt. Ej heller kan föreskrifterna anses medföra att synnerligt men uppkommer vid användningen av fastigheten.

ÖVRIGT

Länsstyrelsen lämnar i förekommande fall råd och anvisningar i fråga om underhållet av byggnaden och vården av det omkringliggande området.

Ändring av byggnadsminnet i strid mot meddelade skyddsföreskrifter får ske endast om det föreligger särskilda skäl för sådan ändring. Ansökan om ändring prövas av Länsstyrelsen.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta beslut kan överklagas hos Kammarrätten i Jönköping genom skrivelse till Länsstyrelsen - se bilaga (formulär 1).

I den slutliga handläggningen av detta ärende i vilket länsråd Bo Landholm beslutat och byrådirektör Anders Franzén varit föredragande har även bitr länsarkitekt Niklas Aronsson, förste länsassessor Claes von Sydow och länsantikvarie Per-Olof Ringquist deltagit.

Bo Landholm

Anders Franzén

Kopia till:
Riksantikvarieämbetet, delg kv, laga kraftbevis
Länsmuseet
Eksjö kommun
Inskrivningsmyndigheten, laga kraftbevis
Kulturmiljöenheten
CvS